

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ט, ב] ר"ש' [אכן בשטה שנמשיות אי' והמחברים] א) גיי כ"י, (ד) [נעל מן:], ב) גיי כ"י, (ו) [נ' מענת ב:], (ז) עין בראש, (ח) [נ'ל פיר של גפרים], (ט) [נ'ל פירוש],

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה אליו וכו', האל תמחר כל' ויתבט אל' ממקן:

תוספות ר"ד

א"ל רבא דר"ג טעמא מאי דלא שביק איניש נפשי' ויהיב לאחריי. מה אנו צריכים לזה הטעם ה"ה בליתא דעתה שלא להקנות' בק"י נתתה לה. ותו דלקמן מפליגין בין כלם למקצתם שמקצתם קנה המקבל ולמה קנה כיון שגילה דעתו שאינו מתכוין אלא להבדיל. א"י בסתם ה"ה שלא נתכוונה כ"א להבדיל המעשה ולא אמרה לעדים שום דבר בשעת המתנה אלא שכן דעתה אנו אומרים שלא נתכוונה כ"א להבדיל (שם) אמר רבב וזוטא בר טביומי כתבתהו ננסה למר וזוטא בנה אמרה דבינאי לאנסובי ל"י לרב וכו' לטוף אינסיב ואיגרשה אחת לקמיה דרב' ב"א אמר משיבס אנטובא הוא ותא אינסיבס א"ל ר"ה ברי' דר"י משום דאחיתו ממולאי אמריה מילי ממוליאחא אפילו למ"ד (מפרקן) [מברכת] קני ה"מ דלא גליא דעת' הכא הא גליא דעתה אלאמא מאי דאמרי' הכא (מברכות) היכא דלא גליא דעתא אלא בסתמא הוא דאמרינן גליא דעתא הכי. ונ"ל שבי'ס הוא וכך צ"ל בפירוש המורה. ולא הורעים לעדים והשמיט הסופר תיבת ולא: לטוף אינסיבה ואיגרשה אתאי לקמיה דר"ג קרעא ר"ג לשתרא. פי' שביטל שטרא ואמר לא קנתה שלא נתכוונת כ"א להבדיל ולא להקנותם ק"ג והחזיר הנכסים לאמאי. ונ"ל דוקא היכא דאינסיבה ואיגרשה הויא בטלה והדרי לה נכסי כדאמרינן דלא שביק איניש נפשי' ויהיב לאחריי אבל היכא דמתה בחיי בעלה נתקיימה מתנתה ובעודה חתה בעלה נמי בבת אובלת הפירות דהאי אומנתא לא עברי' ל"י אלא היכא דמיגרשא ד"לל מידי אבל היכא דיבתי בעלה ואית לה מזוני ופרנסה מבעלה לא דהא במקצת נכסי' מ"ה מתנתה קיימת דכיון שירא לנפשט סמכא בהאי שירא כ"ש הכא דקיימת תחת בעלה (עין בחל' שחור הגאון מהאי סברא) אול ד"ע לקמי' דמי' א"ל חזי מר נתמן חקלאה היכי קאמרינן שטרא דאנשי. א"ל אימא לי איזי גופיה דעובדא היכי הוה א"ל הכי והכי הוה א"ל שטר מברחתא קאמרי אתה הכי א"ר חנילאי בר אידי אמר שמואל אנא מורה הוראה אנא. פי' שובק רשות מריש גלותא. וא"כ יבא ל"י שטר מברחתא אקרענו א"ל רבא דר"ג טעמא מאי לא שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריי (א"ל) ה"מ לאחריי אבל בלרתה יתבה אפ"ה במקום (נפשיה) [ברתה] נפשט עדיפא

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

אחסי לקמיה דרב נחמן. לתבוע את בתה להחזיר לה הנכסים והצת הוציאה שטר מתנתה וקרעיה ר"ג: **חקלאה**. אינו בקי בדניין. ומר עוקבא אז ב"ד הוי: **מורה הוראה** **אני**. נטלתי רשות מריש גלותא כדאמר' בפ"ק דסנהדרין (דף ה.) דמהני רשותא ולא ידבי רשותא אלא לבקי בדבר: **אס יבא שטר מברחה** **לידי**. שירלה המקבל מתנה להחזיק בנכסים על פיו שלא להחזירם לנותן אקרענו. ולקמיה פריך הואיל ולא שטרא הוא היאך הועיל להבצירה: **א"ל רבא לרב נחמן**. כשקרע אותו שטר היכי סמכת בזה? אדשמואל וקרעת ליה: **טעמא מאי**. אמר שמואל אקרענו: **דלא צניק איניש נפשיה** כו'. ולא גמר להקנותו אלא בעוד שהוא דולג מאחרים שלא יחזיקו בהם: **ה"מ**. שטרא לאיש נכרי איכא למימר דלא מתנה חלוטא: **שטר פסיס**. שטר פיוסיס שמפייסמו לקבל מתנה זו להפקיע זכות בעלה קודם נישואין ולא שזכה מקבל זה בהם: **אס רבא**. המקבל הוה: **מלחב כה**. ומוחזיק בהן עולמית: **עד שפסדו**. בשטר זה מהיום נמוגים לך ולכשארלה יש כאן הצרחה מצעלה שחס בזה לזכות תאמר אני רואה א]בצמתנה ונמנא קיימת למפרע ואס זה שנכתב שטר יבוא להחזיק תאמר **איני רואה**]: **קננהי לוקח**. מיוצתא דשמואל: **הא צנוול**. כי אמר שמואל לא קני בצומצת לו כל נכסיה דכיון דלא שיריה מידי לנפשה אס תמגרש אן סהדי דלא גמרה ומקניא והא דקמי נרה ממלחב זה בצומצת מקלתן: **ואי לא קננהי לוקח לקניניהו בעל**. לשמואל בצומצת כולן דלאמר לא קני כיון דלא קני מאי הצרחה איכא לקניניהו בעל ויאכל פירות וירשנה אס תמות תחתיו: **בנכסים שאינן ידועין**. שהרי ע"מ שאינן שלה נשאה דסבור שהמתנה גמורה: **בתנאי**. והוא **אוכל פירות**. והקבן קיימת לה שלא מיקנו לו חכמים תחת פירקונה אלא פירותי': **שמן אומס** כו'. דקסבר מה שגדל צרשותו הוו פירות ומה שלא גדל צרשותו הוי קרן לפיכך מה שדמי הקרקע קרים עכשיו צעזיל תבואה זו כריך ליתן לה דמיס ויקנו מהן קרקע ויאכל הוא פירותיה: **וחכ"א**. אף אלו שלא גדלו צרשותו תורת פירות נתנו בהן הואיל והקרקע קיימת לה: **ציואסא**. אס צא לגרשה: **פירות המחזברין לקרקע בנניססה שלו**. כלומר בשעת נפילתן שלו כרצנן ובגמ'

[ע"פ] פריך היינו ת"ק: א] **וציואסאס שלו**. המגרש את אשתו והיו בנכסים פירות מחזברין ונטולת קרקעותיה עם פירות שבה: **בנניססה שלו**. וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות]: **וציואסאס שלו**. דמה שקדם ותלש בצודה תחתיו וזה צהן מדין פירות נכסי מלוג: **גב' פשיטא** לי **ארעא וצמי ארעא**. נפלו לה כספים וצאל ליקח את קרקע זה אומר **קרקע זה זרעיאה**. אס צא לרשה: **איפוך: ארעא**. זבנינן מיינייהו ששכרה מרובה ואינה מרקצת ושניהם מעבצים הבעל יכול לומר דבר שפירותיו מרוצים אני חפץ וכן אס צא הוא ליקח צית יכולה היא לומר איני רואה בדבר שהוא כלה והולך והקבן מתמעט: **צמי**. שכן מרובה מדיקלי שהן עשויין ליבש: **דיקלי מתמרים: אילני**. שאר אילנות: **אצא**. יער לתמוך עצים: **ורדאף**. אילנות של עוזרדין ולא היו פריין חשוב להן וקווצין אותן לעצים: **ופירא דכוורי**. חפירה לה דגים ששפירה הוא פריין והקרקע הוא קרן: **ואמרי לה**. כולוהו הוו קרנא הואיל והעצים והדגים כלים והכל

עשאום בנכסים שאינם ידועים וא"יבא דר"ש. פסק ר"ח כר"ש בנכסים שאינם ידועין וכן נראה מדקאמר ולאליבא דר"ש משמע דכל הני דסצירא להו שטר מברחת לא קנה סצירא להו כר"ש דאי צעי למימר דתקינן רצנן משום תקנת מברחת כמו שאומר ר"ש

בנכסים שאינן ידועין ואפ"י רצנן דר"ש מודו זה ולעולם לית הילכתא כוותיה א"כ הל"ל עשאום בנכסים שאינן ידועים לבעל אליבא דר"ש צלא וי"ו דהוה משמע דכי היכי דנכסים שאינם ידועים לא משמענדי לבעל אליבא דר"ש ה"נ מברחת לכ"ע ומדקאמר ולאליבא דר"ש משמע דוקא לר"ש משום דע"י הצרחה הוו נכסים שאינם ידועים וכבר צא מעשה שטר מצריח נכסיו לפני ר"ת שרצה ללוות ורצה שלא ישתעבדו נכסיו לבעל חוב וגם שטר מצריח נכסיו שלא ישתעבדו נכסיו לכמוצת אשמו ואמר ר"ת שהשטר קיים ומבנינן ציה דדוקא הכא דהוי מברחת דלא קני להו בעל ו"דהוו נכסים שאינן ידועים אמרינן דודאי להצריח נתכוון אצל צמעשים אלו דאי לא הוי קני לוקח הויא קני להו צ"ח והאשאה וכיון דצהני לא הוי מוצרח אינן לן למימר דלמתנה גמורה איכותן: **דקב"א ואינינן דקב"א**. היינו כפי' ר"ת צהמוכר את הספינה (צ"ב דף פב. ושם : דדקלים מתקיימין הרבה ולא כרצצ"ס דפי' הם דאין מתקיימין יותר מד' וה' שנים גבי הא דלאמר רב ציד דקל אין לו גוע: **אי"נני** וגופני **אי"נני**. משמע דגופני גריעי מאלני וכ"ש מדקלי דעדיפי מאלני וקשה דלמרינן דצחוצל (צ"ק דף גב. ושם) אריסיה דשמואל אייתי ליה תמני טעמיניהו טעמא דחמרא אמר קא מכשאי בצופנא כולי האי (א) א"ל למחר אייתי לי מקורייהו משמע דגופני עדיפי מדקלי וי"ל דדקלי עדיפי צה שאין כריך להוציא עליהם כלום כדי לתקנן אצל גפנים כריכין יציאה מרובה לומר ולתקן הכרס דאס לא הן מתקלקל ומי שירכל לגרועם לעגדם ולשומרם כראוי יש צהן ריוח גדול: **בבבבא דמבבבא**. ר"ח גרים גועו מחליף קרנא אין גועו מחליף פירא פי' דבר שאוכל הפירות והקבן מתקיים זהו קרנא ואין מוכרין אותו ליקח ממנו קרקע ודבר שהוא כלה שאין גועו מחליף בהן קרקע נפלו לה אמרי לה פירא כהן דקאמרי להאי כללא דהא אצא ורדמא ופירא דכוורי אין גוען מחליף כדפי' בקונטרס וקשה לרצצ"א דמשמע דלאמרי לה קרנא קאמרי להאי כללא מדלא נקט אמרי לה פירא לבסוף ועוד דלאמר רב נחמן לקמן עיילא ליה גלימא פירא הוי מיכסי ציה כו' הל"ל קרנא הוי ועוד דא"כ הוה דקמני (א) פיר גפרית ומחפורת של כריך ר"מ אומר קרן הוי גמי (א) פירות דחשיב כקבן המתקיים והבעל אוכל פירות וא"כ קשיא דר"מ אדר"מ דהא קתני צמתניתין דלר"מ פירות מחזברין שמינן אותם כמה הן יפינן וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וגפרית וכריך לא גריעי מפירות מחזברין ועוד דהשתא הוי ר"ג כר"מ ונראה כפי' הקונט' ור"ת גרס כר"ח ומפרש דלאו צנפלו לה פליגי אס ימכרם אס לאו דהא קאי אהא דקאמר פשיטא ארעא וצמי ארעא דלאיירי צנפלו לה כספים והאף קאי פלוגמיייהו ומפרש דאס נפלו לה כספים ורואה הבעל לקנות בהם אצא ורדמא ופירא דכוורי וכן משמע מתוך פירוש ר"ח דמפרש גועו מחליף קרנא כו' הלכך היכא דקמני

אין גוען מחליף כדפי' בקונטרס וקשה לרצצ"א דמשמע דלאמרי לה קרנא קאמרי להאי כללא מדלא נקט אמרי לה פירא לבסוף ועוד דלאמר רב נחמן לקמן עיילא ליה גלימא פירא הוי מיכסי ציה כו' הל"ל קרנא הוי ועוד דא"כ הוה דקמני (א) פיר גפרית ומחפורת של כריך ר"מ אומר קרן הוי גמי (א) פירות דחשיב כקבן המתקיים והבעל אוכל פירות וא"כ קשיא דר"מ אדר"מ דהא קתני צמתניתין דלר"מ פירות מחזברין שמינן אותם כמה הן יפינן וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וגפרית וכריך לא גריעי מפירות מחזברין ועוד דהשתא הוי ר"ג כר"מ ונראה כפי' הקונט' ור"ת גרס כר"ח ומפרש דלאו צנפלו לה פליגי אס ימכרם אס לאו דהא קאי אהא דקאמר פשיטא ארעא וצמי ארעא דלאיירי צנפלו לה כספים והאף קאי פלוגמיייהו ומפרש דאס נפלו לה כספים ורואה הבעל לקנות בהם אצא ורדמא ופירא דכוורי וכן משמע מתוך פירוש ר"ח דמפרש גועו מחליף קרנא כו' הלכך היכא דקמני

פסק הלכה כר"ש): **בתנאי** נפלו לה כספים. ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. פירות תלושין מן והקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות והמחזברים לקרקע אר"מ שמינן אותן כמה הן יפינן בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא יאכל פירות וחכ"א פירות המחזברים לקרקע שלו והתלושין שלה וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רשאי מקום שיפה כחה בבניסתה הורע כחה ביציאתה ומקום שיפה כחו בבניסתה הורע כחו בבניסתה כיצד פירות המחזברין לקרקע בבניסתה שלו וביציאתה שלה ותלושים ביציאתה שלו ובבניסתה שלה. פי' אם נפלה לה כספים לא יאמר הבעל אישתכר בהן והשכר שלו והקבן קיים לאשה שמא יכלו. וכן פירות התלושין לא נ'איבאלום אלא] ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות'. ואם נפלו לה פירות מחזברין לקרקע כגון שדה ורוע או אילנות טעונין פירות היה אומר ר"מ מה שיגדלו הפירות מכאן ואילך הוא ברשות הבעל והן שלו. אבל מה שגדלו כבר קודם שיוכח בהן הוא של (בעל) האשה. והאיך עושים. שמינן השדה כמה היא יפה

עמ.

ד א ב ג ח טי פכ"ב מהל' אשות הלכ' ט פ"ו מהל' וזמיה הל' יב סמנ לאון פא טוש"ע אה"ע סי' ז סעיף ז

ופי' פה סעיף ז:

ה ד ח טי פכ"ב מהל' אשות הל' פא טוש"ע שם סי'

פה סעיף ז:

ו ה טי' שם הלכה כד טוש"ע שם סעיף טו:

ז ח ט טי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ז:

לעזי רש"י

וויז'ור ו'וייז'ור].

ברכות דגים.

תוספות רי"ד (המשך)

לר"ג ואי קשה אדמותבי' ל"י מוכח חסינ' מרשב"ג דאמר רבה בבב"א אר"י כ"מ ששה רשב"ג במשנתנו הל' וכו'. דלעיל תר' אמוראי אליבא דר"י ואפילו לרבא נמי דוקא במשנתנו דאמר אבל לא בבבבבא והלכך בבבבבא אהדרינן לללא יתיר ורבים הלכה כרבים. א"ר וירא ל"ק הא כלולין ותא במקצתן. פי' דאמר רבנן דקנה מקבל מתנה זהו במקצתן דכיון דשירא לנפשה בכל לב יתבה ל"י ותא דאר"ג לא קנה והו בכל נפשיה. דכיון דלא שירא לנפשה מידי בודאי אמרי' ל"ש איניש נפשיה ויהיב לאחריי והכי אמרי' בפרק מ"ש חמשה עד שיתכחבו כל נכסיהם ומברחת חזא מנייהו. ומקשה ואל. קננהו לוקח ליקניניהו בעל. פי' כיון שמתנה הברחה בטלה א"ר יקנה הבעל נכסים ויאכל פירות בחייו והא מתה יירשנה. אמר אביי עשאוה בנכסים שאין ידועין לבעל ואליבא דר"ש. פי' כי היכי דאמר ר"ש בנכסים שפילו לה במד"ה מפני שאין רשותן של בעל עליהן לן לא אשה ואין לו זכות עליהם ה"נ אמרי' הכא באלו הנכסים שכיון שיראה הבעל שנתנה נכסים במתנה מתירא מהן ואין לו שום זכות עליהן ומכאן מוכח שמקבל המתנה לא זכה בהן כל בחייו ולא לא"מ. אלא כל מתנתה בטלה והיא של אשה בחייה ובמותה ליוורשי וכו' וידיק משה לקניניהו בעל וגם מתנה אותם לנכסים שאין ידועים שהן של אשה לכל דבר למוכרו ומכרה קיים והם מפני שלא ידעו בהן ואין יאושו יאוש שאלו היה יודע לא היה מתיראש אבל כשהוא רואה שנותנתן לאחר מתיראש מהן יאוש גמור. ומ"ה לא קנאם לעולם ולעולם בנכסים שאין ידועים לא ספק אביי הל' כר"ש. אלא הדרינן ללכלא יחיד ורבים הל' כרבים אין לחלק בין ידועים לשאינן ידועים ובכלן אם מכרה ותנה הבעל מצויא מיד והלקחות (והרב

^[1] צ"ל ועוד ראהו מנא דלמרינן צב"ב (דף קנ"א) דלמיה דרב וצ"ב כ"י (דף קנ"א) דרב גליא